

Prof. dr. sc. DARKO ANTIČEVIĆ, dr. med.
dječji kirurg, ortoped

Razgovarala ANNA MRZLJAK

Uloga recenzenta na skupovima jednako je ili više zahtjevna nego uloga recenzenta u znanstvenim časopisima, međutim, manje je poznata. Vaše je iskustvo na tom području veliko, recenzirali ste radove na brojnim stručnim i znanstvenim kongresima.

Nije zahvalno govoriti o velikom iskustvu jer je ortopedija grana medicine koja u pravilu nema kongrese s više tisuća dionika kao, primjerice, interna medicina ili radiologija. Dječja ortopedija je uža specijalizacija i kongresi su još manji. Iako, ortopedski skup Američke akademije (AAOS) može imati do 25 tisuća sudionika, naravno, prije pandemije COVID-19. Iskustvo koje sam stekao tijekom godina možda je veliko s obzirom na vremenski raspon koji obuhvaća.

IZ PERSPEKTIVE RECENZENTA

Iz te perspektive mogu reći, ako pogledam unatrag, zadaće su se recenzentata na stručnim i znanstvenim skupovima posljednjih nekoliko desetljeća uvelike promijenile. U 80-im i 90-im godinama prošlog stoljeća organizator skupa ili užu stručno-znanstveni odbor pojedinog skupa uglavnom bi prihvaćao sve prispjele naslove ili sažetke. Zadatak je članova tog odbora bio razvrstati prispjele prijave po aktualnosti teme i zanimljivosti naslova ili sažetka. Uglavnom su se prihvaćale sve prijave. Nije bilo odbijanja prijava. Danas su se okolnosti promijenile i odbije se 50 do 70 % prijava. Kako se to dogodilo? Postupno su rasli zahtjevi za povećanom kvalitetom prijavljenih radova/sažetaka, pa su manje kvalitetne prijave razvrstane u sekciju postera. Kako je bilo sve više prijava za sudjelovanje na skupovima, nastala je potreba za kvantitativnom i kvalitativnom procjenom prispjelih prijava. Uvedena je obveza prijave strukturiranog sažetka (uvod ili cilj, metode, rezultati, zaključak), i to najmanje 6 do 7 mjeseci prije održavanja skupa. Godinu dana prije održavanja skupa određuje se odbor za ocjenu i kvalificiranje prijavljenih sažetaka koji može imati od 11 do 31 člana, ovisno o veličini skupa.

Kako se postaje recenzent radova na skupovima?

U 80-im i 90-ima sudjelovao sam kao član organizacijskog odbora u odabiru prijavljenih sažetaka na više domaćih, ali i međunarodnih skupova koji su bili održani u Hrvatskoj. Kao primjer ističem, za ono vrijeme velik međunarodni skup o skoliozama i kifozama održan u Dubrovniku davne 1984. godine. U pravilu, da bi se postalo recenzent skupova koji se održavaju u inozemstvu, treba biti primijećen ili prepoznat od organizatora kao stručnjak u svom

području, a to se dokazuje aktivnim sudjelovanjem na skupovima i objavljenim radovima. Imao sam sreću da me kao višegodišnjeg člana Europskog društva za dječju ortopediju (EPOS) predlože i izaberu na tri godine u Odbor za ocjenu prijavljenih radova - Reading Committee (RC). Iako sam imao iskustvo s „domaćih“ kongresa, u tom sam odboru „ispekao zanat“ na međunarodnoj razini. Kada su prošle te tri godine, neke okolnosti su se „poklopile“ i Izvršni odbor EPOS-a me odredio za predsjednika RC-a, u trajanju od četiri godine. Na temelju iskustva, razgovora s kolegama iz SAD-a i prema preporukama iz Izvršnog odbora EPOS-a, postupno sam uvodio neke promjene u rad RC-a. Sažetci su se prijavljivali u deset kategorija po anatomskim područjima te skupinama bolesti. Uveli smo stupnjevanje rada prema tablici stupnjevi dokaza od 1 do 5 (Level of Evidence - LoI), gdje je najveći stupanj dokaza LoI 1. Taj rad i višegodišnje iskustvo pomogli su mi da izoštrim kriterije. Napose ističem rad i pripreme za Svjetski kongres 2017. godine u Barceloni, u partnerstvu sa Sjeverno-američkim društvom za dječju ortopediju (POSNA). Zajedno s ortopedom iz Mayo klinike - Anthony Stansom i njegovim suradnicima, sastavio sam program toga kongresa koji je imao, do tada, najviše sudionika (1 700) dječjih ortopeda iz cijelog svijeta. To je bila prilika da se uvjerim kakvu važnost ima dječja ortopedija u SAD-u, a i visoku razinu profesionalnosti u pripremi skupa. Sve je unaprijed predviđeno. Primjerice, plan djelovanja i popis zaduženih pojedinaca s dužnostima za slučaj izvanredne situacije tijekom kongresa - dojava o eksplozivnoj napravi u kongresnom središtu ili drugi oblik terorizma.

Prof. dr. sc. **Darko Antičević**, dr. med., dječji kirurg, ortoped, trenutačno je zaposlen u specijalnoj ortopedskoj bolnici „Sv. Katarina“ i na Sveučilištu „J. J. Strossmayer“ u Osijeku. Nakon završenog Medicinskog fakulteta u Zagrebu nastavio je edukaciju iz ortopedije u Velikoj Britaniji, Italiji, Švicarskoj i SAD-u. Njegove profesionalne aktivnosti uključuju: predsjednik European Paediatric Orthopaedic Society (EPOS) (2017. - 2018.), predsjednik International Federation of Paediatric Orthopaedic Societies (IFPOS, 2016. - 2017.), osnivački član Hrvatske udruge Osteogenesis imperfecta (HUOI), predsjednik Hrvatskog društva za dječju ortopediju (2006. - 2014., dva mandata), član Pediatric Orthopedic Society of North America (POSNA) od 1995. godine. Organizator stručnih i znanstvenih skupova i kongresa u zemlji i inozemstvu. Pozvani predavač na brojnim internacionalnim stručnim i znanstvenim kongresima. Objavio je 165 publikacija, od čega 48 radova ima 460 citata, H-index je 11 (prema Google Scholaru), i više od 20 poglavlja u knjigama na engleskom i hrvatskom jeziku. Urednik je jedne bibliografije i zbornika međunarodne konferencije. Član je uredničkog odbora nekolicine časopisa: Liječnički vjesnik (1998. - 2018.), *Pediatrica Croatica*, *Journal of Paediatric Orthopaedics B*, *Journal of Children's Orthopaedics* te je recenzent u 17 internacionalnih časopisa (prema Publonsu). Recenzent je prijavljenih radova na kongresima EFORT-a, EPOS-a i više drugih međunarodnih skupova. Sedam godina bio urednik Liječničkih novina HLZ-a (od 2002. do 2009.) i za svoj rad primio je nagradu HLZ-a "Ladislav Rakovac". Počasni je član Hrvatskog ortopedskog društva HLZ-a. Humanitarni rad posvetio je djeci u Children's United Rehabilitation Effort u Hondurasu.

Koliko je recenzentata po pojedinom skupu? Koji je zadatak recenzenta pri recenziji radova na skupovima? Koliko radova recenzira pojedini recenzent?

Odbor za ocjenu sažetaka imao je u te četiri godine 21 člana (jedna trećina se mijenjala svake tri godine) i svaki je prijavljeni sažetak bio ocjenjivan od pet članova odbora ocjenom od 1 do 10 (10 je najveća ocjena), i to ravnajući se po kriterijima originalnosti (rad ne smije biti prije objavljen), inovativnosti, uvjerljivosti i zanimljivosti. Bitno je da rad donosi novo znanje iz područja dječje ortopedije. Kod odabira smo najmanju i najveću ocjenu sažetka odbacili i od tri preostale ocjene izračunali srednju vrijednost. To bi bila ocjena sažetka. Svaki je recenzent/ica dobio/la od 70 do 100 radova na ocjenu. Posao je morao/la završiti u roku od 15 dana. Od posljednjeg roka za prijavu sažetaka do dana objave prihvaćenih radova obično je

prošlo dva mjeseca. Prihvaćeni sažetci su se po kvaliteti razvrstali u usmena prezentacije, postere i e-postere. Tijekom ta dva mjeseca radilo se vrlo naporno jer je program EPOS kongresa trebao biti potpuno gotov najkasnije do 15. siječnja. Ne mogu zbog ograničenog prostora ulaziti u detalje, ali bilo je vrlo zanimljivih situacija. Napose ističem, kada smo odbili prijavljeni rad jednog od prijašnjih predsjednika EPOS-a. Bio je vrlo ljut i izrazio je svoje nezadovoljstvo izravno meni. Njegovu reakciju primijetili su i drugi, ali su se nekoliko godina poslije stvari „izgladile“. Naime, predsjednik Odbora za izbor radova lako se nađe u nezavidnom položaju zbog neprihvaćenih prijava sažetaka. Nitko ne voli biti odbijen pa se onda ljuti. Ali, to je rizik posla. To tako prihvaćam. Naše se odbor uvijek vodio transparentnim kriterijima i u te četiri godine ukupno gledajući bilo je vrlo malo primjedbi na naš rad, iako se u vremenskoj stisci može pogriješiti.

Je li to plaćen posao? Ostvaruju li recenzenti neke prednosti?

Rad za kongrese EPOS-a bio je volonterski posao i, koliko je meni poznato, u području moje struke se recenziranje sažetaka za kongrese ne plaća. Svojevrsna nagrada je priznanje kolega za dobro odrađen posao. Više godina sam radio recenzije za kongres Europske federacije ortopeda i traumatologa (EFORT) i svaki put sam dobio plaćenu kotizaciju za kongres. Tako je bilo i za neke druge inozemne kongrese. Za kongrese o Osteogenesis imperfecta svi su članovi znanstvenog savjeta imali zadatak ocjenjivati prispjele sažetke. Smatra se normalnim da članovi znanstvenog savjeta recenziraju radove, i to se ne plaća niti kompenzira. Prednost se sastoji u tome da recenzent ima priliku upoznati novosti iz svoje struke znatno prije od ostalih kolega. Ističem i činjenicu da prema nekim istraživanjima oko 50 % kongresnih radova budu poslije cjelovito objavljeni u znanstvenim i stručnim časopisima. Onima koji vole svoj posao, to je značajna prednost, pa i privilegija. Stoga preporučujem svim kolegama da volontiraju ako dobiju priliku da budu recenzenti radova na skupovima.

Razlikuju li se recenzije kongresnih radova od onih u časopisima?

Razlika je u mnogim aspektima. Kao prvo, valja ocijeniti 70 do 100 radova u roku od 15 dana. Recenzent za časopise ima na uvid cijeli tekst jednog rada, a za recenziju može imati i do mjesec dana vremena. Recenzenti za skupove svoje ocjene temelje na znatno kraćem tekstu - sažetku, jer organizator ograničava prijave sažetaka brojem riječi/znakova. Zbog toga je odgovornost recenzenta za kongrese veća i zadatak teži. Iako su recenzije za skupove anonimne jer recenzent ne zna ime autora, ime recenzenta često nije nepoznato. Naime, imena recenzentata vrlo često su navedena u konačnom programu kongresa, a ime predsjednika Odbora za ocjenu (Programme Chair) poznato je još u vrijeme prve obavijesti o kongresu. Unatoč svemu, recenzent radova za skupove upoznat je dva mjeseca prije s novinama koje će biti prikazane na kongresu. To je kao da ste vidjeli uzbudljiv film znatno prije premijere za široku publiku. Nije li to jedinstvena privilegija? Prosudite sami!